

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Numărul 4 Lei.

Voie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Imprumutul țării

Graiul răspicat alor trei documente cari se
ocupă de el

Se știe, că în apriga luptă de răsturnare purtată contra guvernului liberal din partea partidului național-tărănesc, are un loc de frunte și chestia imprumutului, inomis necesar pentru a se putea ajunge la stabilizarea valutei. Socotim a nu fi deci fără interes să înfățișăm aici felul cum se prezintă această chestiune într'un comunicat al guvernului dela 20 Iulie, în mesajul regal dela 26 Iulie și în acela dela deschiderea recentei sesiuni parlamentare.

La 20 Iulie 1928

În urma negocierilor ce au avut loc, solidarizarea băncilor de emisiune a fost obținută.

Pe baza studiilor făcute asupra situației Băncii Naționale a României și în genere asupra situației noastre bugetare și economice, principalele bănci de emisiune au dat adesiunea lor la operațiunea stabilizării.

Pe de altă parte s'au stabilit în scris condițiunile, în care, emisiunea fiind imposibilă în timpul verei, se va emite la toamnă imprumutul și s'a fixat avansul ce urmează a se da de pe acum.

În consecință, în urma expunerii făcute, consiliul de miniștri a hotărît să ceară Înaltei Regente convocarea parlamentului pentru ziua de Joi, 26 Iulie, și să supună votului Camerei și Senatului:

1 Un proiect de lege, care să autorize Banca Națională să iscălească convențiunile cu Băncile de emisiune și să aibă de pe acum dreptul să cumpere devize după un curs stabilit de comun acord între guvern și Banca Națională.

2 Un proiect de lege care să autorize guvernul să contracteze cu grupurile mai sus arătate, potrivit planului stabilit, un împrumut în valoare de 250 milioane de dolari, din cari prima tranșă va fi până la 80 milioane dolari, asupra căreia se va acorda imediat un avans de 20 milioane dolari.

Mesajul dela 26 Iulie

Prin echilibrarea bugetului, prin plata la zi a obligațiunilor sale internaționale, România poate să pășească la stabilizarea definitivă și legală a monedei sale.

Această operațiune cerea însă concursul băncilor de emisiune și un împrumut extern.

Prin încrederea tot mai mare, pe care munca stăruitoare a țării ne-a asigurat-o și în urma demersurilor guvernului, aceste concursuri fiind obținute și măsurile pregătitoare putând fi luate, sunteți chemați a da celor în drept autorizările legale necesare pentru a duce la bun sfârșit opera financiară dela care țara așteaptă roade atât de însemnate.

Mesajul dela 15 Octomvrie

Într'adevăr după zece ani de muncă și de jertfe, am putut dobândi condițiile interne cerute pentru stabilizare monetară și cele externe necesare pentru obținerea concursului din afară.

Tratativele ce-au urmat cu concursul principalelor bănci de emisiune au ajuns într'un stadiu, care ne dă nădejdea să putem în curând duce la deplină înfăptuire consolidarea noastră internă.

Va se zică este „nădejde“, cu „în curând“ să se înfăptuiască ceea ce era isprăvit astăvară! Și atunci ce mirare, dacă adversarii guvernului vorbesc în această chestiune de „grosolană mistificare“, căutând dovada ei în chiar documentele de mai sus ale guvernului.

Alte înnoiri

Liturgia în primul plan al preocupărilor Romei — Superioritatea formelor noastre rituale — E timpul suprem să ne mișcăm și noi

de Prof. AUGUSTIN POPA

Expresie impunătoare a legăturii intime dintre bine și frumos, dintre biserică și artă, sfintele locașuri de închinare împlinesc, prin veacuri, o tainică apostolie. Dar, cu toată puterea lor de-a pleca genunchii spre rugă, zidurile în cari pietatea a ținut raze de eternă frumuseță rămân apostoli muți. Oricât podoaba lor va îndrepta privirile spre ceruri, ele sunt simple cadre cari așteaptă viața, adăpost pentru mistica întâlnire a sufletelor cu Dumnezeu.

Clocotul sublim de viață mistică, de negrăită împreună-trăire a sufletelor cu Dumnezeu, în și prin Dumnezeu-Omul Hristos, se revărsă în variatele și minunatele forme ale liturgiei. Liturgia este nu numai expresia vie, concretă a lumii de gândire și simțire creștină, nu numai înnoirea înălțătoarei tragedii a lui Hristos petrecută acum două mii de ani, ci actuala încopciere a noastră în Hristosul prezent pe altare.

Este de înțeles deci, că pietatea veacurilor a găsit pentru îmbrăcarea acestei tainice vieți cele mai înecătoare podoabe, cea mai cucernică poezie, cea mai sublimă cântare. Și vremile, departe de a fi putut tocî strălucirea acestor frumuseți bătrâne, au sporit-o. Parecă imensul val de rugă și de cucernice simțiri cari, dealungul veacurilor, și-au găsit expresia în pururi aceleași și totuși veșnic nouile forme liturgice, s'au concentrat toate, făcându-le pe zi ce trece mai sfinte, mai fermecătoare. Gesturile de naivă simplitate, ca și melodiile troparelor duiosae, în cari ruga noastră se întâlnește cu a străbunilor de mii de ani, au o putere magică de-a fascina sufletele, de-a evoca prezența lui Dumnezeu, de-a coborî aerul veșniciei în inimile sbuciumate. Nici chiar veacul nostru mașinizat și materialist, nici generația noastră hiperintellectualizată și bolnavă de criticism distrămător nu se poate opune miraculoasei puteri a liturgiei.

De aceea biserica Romei, pururi atentă la nevoile și gusturile schimbăcioase ale vremurilor, pentru zilele noastre nu găsește mijloc mai potrivit pentru înviorarea vieții religioase și refacerea sufletească a omenimii decât tainicele puteri ascunse în formele liturgice. Dela Pius XI încoace, liturgia a fost pusă iarăși, ca și în vremile de demult, în primul plan al vieții catolice și la primul loc al grijiilor pastorale. Pentru valorificarea sufletească a comorilor ei nescacate, se fac străduințe uimitoare. Puternicului ordin al sfântului Benedict i-s'a dat grija specială de-a reînvia toată frumuseța străbună a sfintelor slujbe, reducând

haine și cântări și ceremoniile toate la formele pure, originale. Și rezultatul nu este sub limita nădejdlor. Dimpotrivă, o întrece.

Mai mult decât cea apuseană, liturgia noastră orientală este alvia minunată în care se concentrează toate apele vieții sufletești. Bogăția ei de forme majestoase, poezia de strălucire fără seamăn, melodiile cu duiosia lor irezistibilă, ne-au păstrat doar credința în lungile veacuri de restriște, când fumul de tămâie și glasul troparelor ne-a fost singura mângâiere și singura pastorație. Evident, puterea lor nu a scăzut nici astăzi. Și dacă apusul dovedește a fi găsit, în liturgie, cheia miraculoasă pentru sufletul veacului nostru, mult mai ușor și mai cu rod vom putea întrebuița noi această forță, dat fiind că în liturgia noastră poporul nu este numai privitor tăcut al sfintelor mistere, ci părtaș și colaborator activ.

Două condițiuni trebuie însă împlinite pentruca liturgia să-și poată deprinde toată mistica putere asupra sufletelor. Slujbele sfinte, cu toate ceremoniile lor, trebuie să fie străbătute de aerul unei pietăți adânci și sincere; altfel ajung teatru fără suflet, cu atât mai revoltător, cu cât este mai sfânt subiectul. Această cerință a cucerniciei convinse nu poate fi suplinită cu nimic în lume. Oricât fast de știință și artă s'ar desfășura, fără sinceritatea evlaviei liturgia rămâne comedie respingătoare.

În locul al doilea, slujbele sfinte trebuie să se săvârșească frumos, cu adevărată artă. Altfel nu numai că nu vor influența sufletele în măsura puterii lor, ci ușor pot ajunge caraghioase și, în loc de pietate, stârnesc râs și aversiune.

Nu-i nevoie de nici o dovadă, ca să admitem, fără discuțiune, starea deplorabilă în care ne găsim noi în această privință. Slujbele noastre sunt, prea adese, adevărate parodii ale dramei divine pe care o reînvie. Socotiți înălțimea misterelor altarului deoparte, și priviți, de altă parte, acele sfinte sdrențe de culori strigătoare, uneori murdare, care se boșesc peste surtucul scurt al preotului, fără a-i putea acoperi cismele înoroite; priviți mișcările lui aspre, bătărane, lipsite de linie și de ritm; ascultați, dacă puteți, bolboroseala grăbită a ecteniilor, precum și sălbaticile izbucniri de glasuuri fără înțeles a stranelor și veți admite că, dacă n'ar fi sacra putere a obișnuinței, credincioșii ar trebui să se salveze în fugă din fața acestor barbare atacuri la adresa cucerniciei și a bunului simț.

Evident, așa nu mai merge. Frumuseța slujbelor dumnezeiești nu este un lucru de a doua mână. Liturgia trebuie pusă, măcar de-acum, în primul plan al preocupărilor noastre. Nu se mai poate închipui altfel o pastorație rodnică.

Se impune, înainte de toate, o serioasă și pricepută *revizuire a întreg ceremonialei*, dela îmbrăcămintea preoțească, până la limba cărților bisericești, dela ținuta corpului la altar, până la cetirea ecteniilor și cântarea pricesnelor. Urmarea acestei revizuii va trebui să fie *purificarea ritului*, pe întreaga linie, eliminarea tuturor influențelor străine, revenirea la puritatea originală, orientală. Observațiile tăioase, dar, în general, juste ale p. Korolewskij despre hibridismul liturgic al uniților, în „L'Uniatisme“, n'ar trebui să ne lase nesimțitori. — Vor urma apoi, necesar, multe *precisări*, în lipsa cărora se fac prea multe lucruri la slujbe după vechea rețetă „cum va vrea cel mai mare“. — O pricepută *fixare, pe note, a cântărilor noastre bisericești* este iarăși o necesitate ce nu se mai poate amâna. — Deschiderea *atelierului de ornate sacre*, în care să nu se facă decât odăjdii în stil curat și stofă frumoasă și dela care să se provadă obligator toate bisericile, se amână fără motive serioase, împotriva hotărârii sinodului arhidiecezan din anul trecut. — Să se facă un *control* serios al preoților din pastorație și din acest punct de vedere, corectând pe loc scăderi, abateri și aplicând, la nevoie, *sanctiunile* necesare.

În lumina acestor gânduri trebuie îndreptată, apoi, *pregătirea clerului* în școlile teologice. O mai intensă *educație estetică*, accentuarea în vorbe și fapte a frumosului, cultivarea simțului artistic pe întreaga linie este inomis necesară. — În chip deosebit, va trebui să fie stăruitor obișnuiți candidații la preoție cu *săvârșirea frumoasă a serviciilor sfinte* și să li-se dea o mai serioasă *cultură musicală*. Azi este mai necesară aceasta decât în trecut. Nu numai pentru a supraveghea și îndrepta pe cantori, ci, lipsindu-ne școala confesională, pentru a instrua pe copii și chiar pe adulți în cântările bisericești. Nu putem re-

nunța la gândul vechiu creștin și oriental, pe care e clădit întreg ceremonialul nostru: participarea continuă, activă, a întreg poporului la slujbe. Singur preoții pot înfăptui acest gând. Și ajunge stăruința pricepută a unui preot, pentru a statornici într-o parohie acest obicei minunat pentru generații întregi. Sunt cazuri, cari dovedesc deplin. Dar pentru asta trebuie nișică dragoste și pricepere muzicală.

În linii mari, un întreg program, care va părea unora prea vast și greu de executat. Să nu se uite însă, că e necesar; că Roma înfăptuiește, sub ochii noștri, unul mult mai grandios și mai radical; iar noi... locului ne ținem. E timpul suprem să ne mișcăm!

Nedumeriri fără temeii. Nici nu s'a înființat, și A. G. R. U. nostru a și stărnit nedumeriri în capul celor obișnuiți să caute pretutindeni altceva decât ceea ce este și să descopere dușmani unde nu-s.

Cel dintâi nedumirit este d. Alex. Hodoș. În „Universul“ din 16 I. c. dsa, în formă blajină, ce-i drept, întreabă: „Pentru ce era nevoie de o strângere separată a rândurilor din partea fraților noștri gr. catolici?.. Va fi o organizație combativă sau numai o blândă întovărășire cu scopuri filantropice? Nu cumva, Doamne ferește! va face politică militantă?“

Grele întrebări. Noroc, că tot d. Hodoș le-a găsit și răspunsul. Căci alineatul următor continuă: „Nu suspectăm nici o intenție. Suntem gata să credem că A. G. R. U. se va preocupa exclusiv de mijloacele prin cari s'ar putea „adânci viața religioasă“, năzuind să apere și să mărească biserica gr. catolică“. Exact. Aceasta este ținta plănuitei asociațiuni. Dacă d. Hodoș o crede și nu suspectează, de unde nedumeririle de mai sus? — De altfel, vom publica în curând proiectul de statute în întregime. De acolo se va putea dumiri oricine pe deplin. A. G. R. U. vrea să facă din oamenii noștri creștini și români din ce în ce mai buni, mai conștienți, să influențeze în spre bine, pe cât va putea, viața noastră publică, să întărească și apere biserica etc. D. Hodoș ce-i drept, nu vede nici o primejdie, care ar „amenința acum această biserică“. Il asigurăm, că

vom fi foarte fericiți dacă nu va trebui să ne apărăm de nici o primejdie. În chip deosebit, garantăm că în A. G. R. U. orice politică de partid este complet exclusă, așa încât asociațiunea va fi o vatră călduroasă, care va aduna spiritele, atât de învrăjbite, sub steagul acelorași idealuri, contribuind și în felul acesta la pacea sufletelor.

Tot așa de simplă este și cealaltă nedumerire, că adecă ce va fi dacă și mireni ortodocși se vor organiza la fel, dând impresia falsă a două tabere gata de încăierare?! — Nu va fi nimic. Dacă mireni ortodocși se vor organiza la fel, vor urmări aceleași scopuri, pe aceleași căi, ne vom bucura din tot sufletul. Va fi mai mult cu o tabără a binelui. Vor fi două câmpuri de întrecere în a face bine.

Și o activitate vie, de ambele părți, în această direcție, ne va apropia mai mult, decât o anemică fiuturare de lozinci vagi, incapabile a împăca deosebirile cari există și cari ar împiedeca activitatea comună. De aceea liga interconfesională propusă de d. Hodoș nu se poate și nu e bine să fie încercată.

Cinzeci de ani dela anexarea Dobrogei.

Anul acesta se împlinește un jumătate de veac, de când, pe urma războiului româno-ruso-turc, Dobrogea turcească a ajuns, prin tratatul dela Berlin, la 1878, sub stăpânirea principatelor noastre dunărene. Acestei porțiuni de teritoriu, care ne-a costat atunci pierderea Basarabiei, i-s'a anexat mai apoi, la 1913, așa-numitul Cadrilater, luat dela Bulgariei înfrânți în războiul balcanic din acel an.

Din prilejul acestei aniversări se vor ține la sfârșitul lunii curente serbări jubilar, menite a pune în lumină importanța acestor anexiuni, învederând odată mai mult dreptul neamului nostru asupra pământului dobrogean, ca și asupra provinciei basarabene pe care războiul mondial încă ne-a readus-o la vatră. Programul serbărilor nu s'a publicat încă în toate amănuntele, dar cunoscându-ne firea aplicată spre manifestări entuziaste, este mai presus de oarece îndoielă, ca parada zilei de praznic va satisface toate așteptările. Bine ar fi însă, dacă prilejul acesta de sărbătoare ar aduce și ceva

Foia „Unirii“

Un veac și jumătate

Din prilejul jubileului de 150 ani a bisericii noastre unite din Sibiu *)

de Nicolae Togan
protopop

I

Sărbătorim azi două aniversări: una e aniversara de 150 ani dela așezarea pietrii fundamentale pentru zidirea acestui sfânt lăcaș de închinare, iar a doua e aniversara de 100 ani dela nașterea unui distins fiu al neamului nostru, care fu Iosif Șterca Șuluțiu de Cărpiniș, fost președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român și al consiliului de administrație a institutului de credit și economii „Albina“ și care își doarme somnul de veci la umbra acestor ziduri venerabile.

Eu o să mă restrâng scurt și cuprinzător la aniversara cea dintâi, deși aceasta s'ar putea părea cuiva un simplu fapt divers fără interes deosebit, căci aici în Sibiu există clădiri cu mult mai vechi, fără să-și mai dea cineva seamă de vechimea și de trecutul lor. Așa este,

*) Pentru orientarea cititorilor noștri asupra unei frumoase pagini a istoriei bisericii noastre, publicăm cu plăcere această conferință a p. protopop al Sibiului, unul din cei mai competenți să ni-o dea. N. R.

dar când socotim, că această modestă biserică este cea dintâi și azi cea mai veche biserică formală românească în raionul acestui oraș, în care de 150 ani s'a adus jertfa sfântă la altarul Domnului și a răsunat cântarea sfântă în graiul nostru străbun, cred că totuși e bine și cu folos să ridicăm un mic colț al vălului, ce acopere cele trecute vremi de urgie, când Românul era socotit „strein în țara lui“ și când cei mari și puternici au putut avea îndrăzneală să declare pe un mare arhiereu român într'un act public, că el ca „valah este incapabil de-a avea drept de proprietate în pământul săsesc (Sachsenboden)“. Cred, că e bine și cu folos să ne oprim puțin asupra momentului, pe care ne-am hotărât să-l comemorăm zilele acestea mai ales prin acte de reculegere sufletească, ca să ne cunoaștem mai bine trecutul pentru a ne ști prețui prezentul, pe care se întemeiază și se razimă viitorul.

De aceea cer indulgența și atenția Dvoastre să vă prezint, ca unul care am făcut un studiu îndelungat și migălos asupra trecutului acestei sfinte biserici, câteva date din monografia-manuscris a ei.

*

Inceputurile parohiei române unite din Sibiu coincid cu actul unirei Românilor ardeleni cu biserica Romei. Intre ceice au iscălit manifestul Unirei din 5 Septembrie 1700 găsim și pe protopopul Petru dela Sibiu cu 33 preoți. El ar fi în acest oraș cel mai vechiu preot ro-

mânesc, de care se face pomenire. Atât e încă totul ce putem ști despre el: numele, și altceva nimic. De a avut, ori nu, acel protopop, scaun stabil aici — ce, socotind împrejurările vitrege atunci, e greu de admis —, rămâne chestiune deschisă.

Ne lipsesc însă cu desăvârșire și alte date privitoare la Românii din Sibiu până târziu pe timpul marelui arhiereu Ioan Inocențiu Micu, numit de Germani Klein. Necurmatele opintiri ale acestui neînfricat anteluptător pentru emanciparea clerului și poporului românesc din Transilvania scot la iveală din bezna veacului al XVIII-lea și pe Românii din „maierii Sibiului“, al căror număr după conscripția aceluiași episcop la 1733 sporise la 180 familii române, și 80 familii neorustice de aceeași lege. Această populație, în număr total de 260 familii, era păstorită de 2 preoți uniți: popa Dumitru și popa Lazăr, cari n'aveau însă nici biserică, nici case parohiale, nici porțiuni canonice, ca, de altfel, în toate localitățile săsești din ținutul Sibiului pe atunci.

Episcopul Micu Klein e cel dintâi, care între greutăți covârșitoare, ce i-le prăvălea în cale exclusivismul dominant p'atunci față cu ne-Sași, își propune să câștige în raionul acestui oraș loc pentru zidirea unei biserici românești pe seama numărărilor săi credincioși. Natural, că Sașii vedeau în intențiunea „temerară“ a episcopului un atac împotriva stărilor lor de drept consfințite de veacuri,

realizări concrete — cum se obișnuiește pe vremea —, de pe urma cărora să fie răsplătiți nicar o parte din ceice vor fi contribuit la anexarea Dobrogei și sunt avizați la răsplată.

Pilda Ceho-Slovacilor, cari încă vor trăgnaui, aproape simultan cu noi, zece ani de existență a statului lor, și cari creiază din acest prilej puternice fonduri de ajutorare a celor lipsiți, poate să fie și pentru noi un îndemn pentru a lucra în această direcție.

Un nou „Motu proprio” al Papei. Ultimul număr (dela 1 Octomvrie c.) al revistei oficiale „Acta Apostolicae Sedis”, publică un nou Motu proprio „Quod maxime” al Papei, prin care acesta decretează unirea „Institutului biblic” și a „Institutului pentru studii orientale” cu Universitatea Gregoriană, creind astfel o adeverată universitate a științelor sacre.

Universitatea Gregoriană, condusă de Ierminții Iezuiți, având dreptul de-a conferi gradele academice din filosofie, teologie și dreptul canonic, a fost și până acum una din cele mai bine înzestrate școli superioare ale bisericii catolice. De acum însă, că i-se mai alătură și cele două Institute pontificii amintite, ajunge să poată conferi grade academice și în materiile acestora, ridicându-se astfel, fără orice discuție, la fruntea tuturor universităților catolice din lume.

Coordonarea acestor 3 școli, cu bibliotecile lor de specialitate, este un mare câștig atât pentru profesori, cât și pentru elevi. Și dacă munca lor, divizată, a putut produce și până acum rezultate foarte apreciable, unirea lor va aduce cu siguranță roade neasemănate mai bogate.

Sărbătoarea dela Sibiu. De curând s'au împlinit 150 de ani, de când, după greutăți enorme și după lupte mari, episcopul Inocențiu Micu a reușit să câștige un teren pentru a se putea clădi pe el casă și biserică parohială în vechea capitală a Ardealului. În „Foiță”, cititorii noștri pot să cunoască munca depusă de episcop în acest scop.

Credincioșii noștri au ținut să comemoreze acest prilej cu o frumoasă reculegere su-

fletească. În zilele de 13 și 14 Octomvrie, protopopul și cu părintele Isaicu, ajutați de preoți din jur, au spovedit tinerimea școlară, care la Sibiu e în număr foarte frumos, și un însemnat număr de credincioși. Pentru ținerea predicilor a sosit canonicul Dr. Ioan Bălan dela Blaj. La sfârșitul liturgiei solemne de Duminică, părintele protopop Togan a făcut o expunere istorică a momentului.

După ce s'a terminat aceasta, s'a făcut parastas pentru Iosif Șterca Șuluțiu, fostul președinte al „Asociațiunii”, pe care l-a parentat dl Dr. Preda, vicepreședinte al Comitetului central.

Casa Domnului frumos împodobită și credincioșii prezenți la aceste acte solemne au dovedit, că în Sibiu avem un mănunchiu de oameni cucernici și tari în credință. Cele două biserici parohiale, ce le avem, sunt chiar necăpătoare pentru numărul sufletelor credincioase, fiind necesar ca în curând să avem o a treia parohie.

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Ioan Borza* adm. parohial la Lunca, pe pâr. *Ioan Feldiorean* adm. parohial la Ciuguzel, iar pe pâr. *Aurel Muntean* adm. parohial la Hopârta.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *George Gavriș* adm. local la Corui.

„Astra” și aniversara unirii Ardealului. Abandonând planul inițial al președintelui său V. Goldiș, de-a prezida aniversara de zece ani a zilei de 1 Decemvrie 1918, „Astra” noastră culturală o hotărât să nu se amestece pe această chestiune în grelele frământări politice dintre partide și să reducă proporțiile serbărilor sale la cadrele despărțimintelor. Printr'o circulară recentă, semnată de vicepreședintele Dr. O. Russu, a invitat deci pe directorii acestora, ca luând contact cu forurile bisericești, școlare, administrative și militare să lucreze pentru cât mai buna reușită a unor șezători culturale-artistice, cari vor urma

după serviciul divin, atât la centru cât și în toate comunele despărțământului. Ministru competent a învoit pentru ziua aceasta și o chetă, al cărei rezultat va rămânea întreg în folosul despărțământelor.

Ministerul cultelor revine în chestia dela Alba-Iulia. Se știe, că în legătură cu jurământul luat în adunarea dela 6 Maiu c. a partidului național-țărănist, guvernul s'a năpustit asupra preoților cari au avut ceva rol în jurul aceluia jurământ. Intre aceștia a fost și protopopul nostru dela Alba-Iulia, pâr. *Vasile Ursica*, senator ales, căruia ministerul cultelor, urmând pilda guvernelor din fosta Ungarie, i-a oprit de atunci orice întregire dela stat. Aflăm acum, că această opreliște a fost ridicată, lichidându-se părintelui protopop toate sumele oprite între timp. — Este un semn de cumințenie politică, de care ne bucurăm și care putea să nu fi lipsit Ministerului nici o singură clipă.

Locale. Vineri, la sf. Dumitru, va predica în catedrală Reverendul *Dumitru Suciu*, revizor arhidiecezan, iar Duminica viitoare, a săptămânei a șaptea după Înălțarea sf. Cruci, pâr. *Ștefan Pop*, subdirector al liceului de băieți.

— Școlile noastre secundare din Blaj au început și ele lucrul la data de 8 Octomvrie, fixată de minister. Numărul elevilor înscriși este următorul: La liceul de băieți, cu toate clasele divizionare, sunt 580 elevi, liceul de fete are 287 de eleve, școlile normale de băieți și de fete au numai cursul superior (clasele IV—VII), cu un număr de 176 elevi, respectiv 195 eleve. Adaugând la acest număr și pe cei 150 alumni Seminarului teologic, pe cei 150 elevi ai școlii de ucenici, și pe elevii școlilor de aplicație de lângă școlile normale (73) totalul elevilor școlilor din Blaj se cifrează în acest an cu suma de 1611 elevi.

— Joia trecută s'a dat în sala de gimnastică a liceului un reușit concert al dșoarei Zoe Laghiu, cunoscută publicului blăjan încă de pe când era pe băncile școlii.

Mărci pentru jubileul Dobrogei. Din prilejul aniversării de 50 ani dela anexarea Dobrogei, poșta română a scos o serie de mărci jubilarie comemorative. Modelele au fost lucrate de pictorul Basarab și înfățișează următoarele

care țintea la primejduirea purității lor naționale, și de aici se încinse o luptă mare și îndelungată între episcopul Klein și magistratul Sibiului, luptă dusă până la treptele tribunalului.

Preainteresantele comunicări ale profesorului Henric Herbert din protocoalele manuscrite ale magistratului Sibiului, reproduse în partea ce ne privește și în revista „Transilvania”, ne dau puțința să privim mai adânc în desfășurarea acestei lupte memorabile.

„Și protejatul iezuiților — zice Herbert, cu maliție — episcopul greco unit, Ioan Inocențiu baron de Klein, și-a dat silință să câștige pentru sine pământ în Sibiu. Anna Maria baronesă de Hochberg i-a dăruit în 2 Aprilie 1734 cu învoirea surorilor ei: Anna Catharina de Dobner și Theresia de Roland, moștenișoarele lui Wilhelm Krall, o parcelă de pământ, situată înafară de Poarta Ocnii, în demoienen Trenchement, lângă proprietățile proconsulului Andreas Werder și ale parohului urban Martin Leonhard, care (episcopul) dispuse să fie închisă cu pământ. Pentru a împiedeca această interpretare a episcopului, ca unei persoane incapabile de a posedea aici pământ, în 20 Aprilie au fost scoase la iveală extracul privilegiilor și legilor patriei, cum și contractul național, privitoare la astfel de cauze și comunicate Excelenței sale comandatului general Francisc Anton conte de Wallis), pentruca cu înțelegerea prealabilă și cu aprobarea aceluia să se

interzică domaului episcop acest lucru”. Intervenția magistratului a fost aprobată de comandantul general și când episcopul într'o petiție adresată aceluia cerea reconstruirea pământului, rupt la ordinul magistratului, acela (generalul) transpuse această petiție împreună cu altele de donațiune și predare magistratului, care apoi îndreaptă către comandantul general o reprezentațiune din cele mai interesante și caracteristice pentru acele vremuri, pe care regret a nu o putea reproduce pentru scurțimea timpului.

Destul, că episcopul n'a înțeles, oricâte propuneri i-s'au făcut din partea magistratului, să se lapede de bunul odată câștigat, și prin ținuta lui dărză de fapt privilegiul național săsesc a primit o spărtură, cred că cea dintâiu, ce nu mai putu fi cârpită niciodată.

Măieristea sau grădina din chestiune în mărime de 1 jug. 1000 st □, cu intrarea din str. numită acum a Infrățirii, până astăzi formează proprietatea bisericii unite. E întâia proprietate fonciară românească pe teritoriul Sibiului, și până pe timpul sciziunii, întâmplată la 1761, a servit nu numai ca loc de întrunire la cultul divin tuturor Românilor (Maierilor) din suburbiile Sibiului, avându-și ei acolo oratorul lor, ci ea a dat mai târziu și materialul trebuincios (cărămida) pentru zidirea bisericii, în care ne găsim. În apropierea acestei grădini era situat și cimitirul Românilor, cum este și astăzi.

Cei noi, adecă frații noștri ortodocși, după desbinare, își deschiseră un oratoriu separat pe măieristea unui anumit Fronius, nu departe de oratoriul uniților și probabil pe același loc, unde se găsește azi biserica din str. Lungă, iar mai târziu se făcură singuri stăpâni peste cimitirul mai înainte unit, după desbinare însă folosit în comun timp îndelungat de ambele confesiuni.

Dar magistratul orașului nu putu uita spărtura dată privilegiului săsesc de episcopul Micu-Klein prin ținuta lui dărză în ce privește dreptul de proprietate asupra grădinei din str. Infrățirii. La 1774, după un răstimp de peste 30 ani, magistratul orașului, s'ar părea din chiar senin, scoate din nou la iveală chestiunea, rămasă încurcată de pe timpul episcopului desnumit și pe al treilea urmaș în scaun al aceluia, pe episcopul Grigore Maior, il somează prin doi canceliști regești să dovedească pe ce temeiu ține în posesiune grădina de pricină.

Această nouă șicanare, după mai bine de trei decenii, pentru același obiect, la dreptul vorbind ar rămânea neînțeleasă, dacă nu ni-ar fi dat să cunoaștem mai deaproape excepționala stare sufletească, care stăpâna p'atunci pe fruntașii Sașilor sibiieni față de bieții Români în general; apoi evenimentele contimporane, cu care trebuie adusă în nexcauzal, precum și oamenii ce erau la cârmă.

lucruri: Portul Constanța cu farul »Regele Carol«, pe marca (cărămizie) de 2 Lei; monumentul dela Adam Clissi, pe mărcile de 5 Lei, violetă, și de 7.50 Lei, de culoare albastră; podul »Regele Carol I« dela Constanța, pe mărcile, verde deschis, de 10 Lei și cele roșii de 20 Lei; în sfârșit un medalion cu efigiile Regelui Carol I și a M. S. Regelui Mihai, pe mărcile de 1 Leu, verde închis, și de 3 Lei, de culoare gris. — Mărcile, din cari se vor vinde numai serii întregi, vor fi puse în circulație la 26 Octombrie, fiind valabile până la epuizarea stocului.

A murit istoriograful Papilor. La 30 Septembrie c. s'a stins în capitala Tirolului său iubit baronul *Ludovic Pastor*, autorul celor 12 volume de istorie a Papilor (*Geschichte der Päpste*). Născut la 1854, în Aachen, lângă Rin, după studii strălucite făcute la cele mai de seamă universități ale vremii (Louvain, Bonn, Berlin și Viena), tinărul doctor pleacă în 1878 la Roma, cu gândul hotărât de a se ocupa în chip documentar de istoria capilor văzuți ai bisericii lui Hristos. Sub titlul acesta a reușit să i-se deschidă porțile bibliotecii și arhivelor vaticane, și munca lui a dat roade din cele mai apreciable. La 1886 a fost numit profesor de universitate la Innsbruck, petrecând și de aici incolo cea mai mare parte a vieții sale la Roma, unde a îmbrăcat multă vreme și slujba de ministru la Vatican. Opera vieții lui cuprinde istoria Papilor dela sfârșitul evului mediu până la 1622.

Profesorul Levaditi poate să ia premiul Nobel. Comisiunile de propuneri pentru premiul Nobel din acest an și-au depus rapoartele. Pentru medicină au fost propuși patru savanți, între cari și profesorul nostru *Levaditi*, ale cărui lucrări de serologie au găsit aprecieri elogioase în toată lumea științifică. Nu este deci exclus, ca prin d. Levaditi să ajungă și neamul nostru la cinstea de a avea un premiat al acestui premiu internațional.

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 10 Noembrie c. concurs la parohia *Oieșdea* (prot. Alba-Iulia).

— P. Ven. Ordinariat de Gherla publică, cu termenul de 15 Noembrie c. concurs la parohia *Babdiu* (prot. Olpretului).

Intrunire colegială. Subsemnatul convocat pe absolvenții anului școlar 1917-18 ai liceului din Blaj, precum și pe colegii, cari, înrolați fiind la miliție, au terminat mai curând — la intrunirea de 10 ani, care se va ține în ziua de 10 și 11 Noembrie c. în Blaj. — *Iuliu Mureșianu*, profesor.

*** Nou birou advocațional.** Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis birou advocațional în *Dumbrăveni*, j. Târnava Mică. — Dr. ALEXANDRU VAMOȘ, avocat.

Telefonul „Unirii“

H. Cipăieni. Dacă ați fi cetit cu atențiune numărul nostru din 22 Septembrie c. ați fi crutat o carte postală. Acolo s'a publicat, anume, ceea ce ați dorit. Firește, în forma pe care o îngăduie spațiul redus al gazetei noastre.

M. București. Am urmărit și noi cu toată atenția scrisul părintelui C. Spătaru dela »Cuvântul« și sperăm să putem reveni în curând mai pe larg asupra ideilor pe cari le desvoaltă. Felul, cum se ocupă de problema »unitismului« și întreagă atitudinea autorului față de catolicism diferă esențial de »polemicele« Terențiuilor sibieni și a Ciuhanzilor dela Arad, în scrisul lipsit de logică al cărora nu puteai găsi decât neadevăr și insulte. O discuție mai largă asupra problemei ridicată de d. Spătaru se impune deci dela sine și o vom face, mai ales că — răzimați pe afirmația dsale că »problema interesează nu atât din punctul de vedere al istoriei...«, cât din acela al stărilor de fapt —, vom avea o luptă destul de ușoară. Perfect contrar acestei afirmații, argumentele principale pe care dsa sprijinește teza că unii am fi »catolici de categoria a doua«, sunt anume luate — cum ați putut vedea — din începuturile de acum două veacuri ale unirii noastre cu Roma, pentru care timp s'a potrivit poate, că »catolicismul n'a fost accep-

tat decât condițional și numai în infimă și insesizabilă cătime«, afirmație pe care nime n'o mai poate verifica în zilele noastre. Este deci o profundă greșală a spune, că legăturile cu Roma ale bisericii noastre nu sunt nici astăzi decât »formale«, putând fi oricând socotite la fel cu acelea pe cari le are ortodoxia română cu Țarigradul. — Dar, să nu anticipăm prea mult din răspunsul nostru de mâine. »Preabunul« Teofil se simte dator să rectifice puțin greșelile de cari s'a poticnit... Luca al nostru.

„Crucea“. București. Văzând, cât de onest a retractat d. Nae Ionescu dela »Cuvântul« afirmația că nelegiuitul, și de acum osânditul, episcop Kovalski ar aparține bisericii catolice, așteptăm ca și Preacuviosul arhimandrit al Dvoastră să facă în această chestiune cuvenita »metanie«. Dar nu o va face! Fiindcă după afecțiunea ce-a dovedit către secta, de acum definitiv compromisă, a Mariaviților, pe care o prezintă drept foarte aproape de biserica ortodoxă, a veni să spună cu păcatele lui Kovalski n'au fost o »inșcenare catolică«, ar însemna poate că ține și dsa hangul celor ce spun grozăvii despre unelirile pederaste ale cutărui »episcop Nicodim«, așezat de mitropolitul Moldovei în fruntea mănăstirii ortodoxe dela Neamțiu. Iar de lucrul acesta probabil că are să se abțină, între altele și pentru a nu i-se putea spune, cu și mai mult temei, că »toți sfinții sunt la catolici, și toți stricații sunt la ceilalți«.

Dr. L. Vadu Crișului. Chităm primirea abonamentului pe jumătatea a doua a anului curent.

Cercul r. cat. Oradea. Am primit 100 Lei, abonament pe o jumătate de an.

M. Lunca de jos. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Parohia gr-cat. Cristolț. Am primit 200 Lei, abonament pe anul curent.

M. Drăgășina. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1928.

D. Ardeu. Am primit 300 Lei. Achitat până la 30 VI 1928.

Oficiul parohial. Vișag. Chităm primirea sumei de Lei 200.

Dr. P. Alba-Iulia. Confirmăm primirea sumei de Lei 200.

C. Târgu-Mureș. Am primit suma de 100 Lei.

S. București. Am primit suma trimisă.

Capitulul mitropolitan gr. cat. Blaj

Nr. 156/1928.

De închiriat

Este de închiriat casa fundațională din Piața I. M. Clain Nr. 11, care constă din locuință și prăvălie, curte largă și grădină. Cei ce reflectează la închiriere să-și înainteze cererile oferte în scris, până în 25 Octombrie 1928, orele 12, Administrației centrale capitulare.

Blaj, 16 Octombrie 1928.

Iacob Popa

prepozit-capitular

(592) 1-1

SE CAUTA

pentru toate localitățile

PERSOANE

ca conducători de filiale. Cunoștințe speciale, depozit și capital rulant nu sunt necesare. Venit lunar cca 200 dolari.

NOVELTY COMPANY

Valkenburg (Olanda) (22) 2-3

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 8-2

Cea mai bogată carte
de rugăciuni este

Mângăierea Creștinului

de IOAN GENȚ — 550 pag. format de buzunar

Cuprinde toate rugăciunile trebuincioase de dimineața, seara, la Mănecat, Inserat, la mărturisire, cuminecare, la sf. Liturgie și diverse; precum și cântările dela Inserat, Mănecat, Prohod și Cununie.

Costă 80 de Lei legată în pânză peste tot

Se poate avea la toate librăriile mai de seamă și la redacția revistei: „VESTITURUL“, Oradea, Parcul Ștefan cel Mare

Nr. 8

(565) 8-10

Antoniou Zeiler

pictor academic

execută

ICONOSTASE

și orice altă pictură
pentru biserici românești

Atelier fondat în 1903

BLAJ județul Târnava-mică

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vesminte din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătasă din Damasc, Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire cadelnițe, picside, epitrafire.

Fabrica de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kg.

Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr 6

(97) 53-1